

DİL NEDİR?

Dil, insanlar arasında iletişimi sağlayan, temeli bilinmeyen zamanlarda ortaya atılmış bir işaretler sistemi, kendine ait yasaları olan ve bu yasalar etrafında gelişen, çok yönlü sosyal bir kurumdur.

DİLİN ÖZELLİKLERİ

- 1- Dil kendine özgü yasalarıyla var olan ve gelişen canlı bir varlıktır.
- 2- Hiçbir dil ilk halini korumaz, kendi yasalarına uygun olmayan zorlamaları benimsemez, ancak kendi bünyesine uygun düşen değişimleri kabul eder.
- 3- Dil bireyler üstü sosyal bir kurumdur, ulusal kimliğin göstergesidir.
- 4- Dil, işaretler sistemidir.
- 5- İnsanların kendi aralarında ve toplumla iletişimini sağlayan doğal bir araçtır.
- 6- İnsanlık tarihinin bilinmeyen bir zamanında meydana gelmiştir.

YERYÜZÜNDEKİ DİLLER

Yeryüzünde konuşulan diller iki bakımdan sınıflandırılır.

1. Yapı Bakımından Diller (Morfoloji)
2. Köken (kaynak) Bakımından Diller (Genetik)

1) YAPI BAKIMINDAN DİLLER

Diller, yapı bakımından ses, şekil ve söz dizimi özelliklerine göre sınıflandırılır. Aynı dil ailesine mensup diller, dil bilgisi özellikleri bakımından da ortak özelliklere sahiptir. Dünya dilleri, yapı bakımından -genel olarak- üç grupta ele alınır:

a. Tek Heceli / Yalınlayan Diller:

Bu dillerde ek yoktur. Kelimeler tek heceli yapılardır. Dilin işleyişi, tonlama, kelime birleştirme ve yer değiştirme sistemine dayanır. Tek Heceli / Yalınlayan dillerin en önemli özelliği sözcüklerin ek almayışı ve yapı bakımından değişikliğe uğramayışıdır. Bu dillerde sözcüklerin tamamı değil küçük bir bölümü tek hecelidir. Tek Heceli / Yalınlayan diller için en tipik örnekler Çince, Tibetçe ve Vietnamcadır.

b. Eklemeli / Bağlantılı Diller:

Ek sistemine dayanırlar. Bu diller için en tipik örnek Türkçedir. Örneğin; temiz: temiz-lik, temiz-lik-ci, temiz-le, temiz-le-mek, temiz-le-n-mek.... v.b. Türkçe bu yapısı ile anlatım olanaklarını zenginleştirmiş ve yeni sözcük yaratma gücü kazanmıştır. Bağlantılı yapıda olan diller arasında Türkçeden başka aynı dil ailesinde bulunan diğer Altay dilleri; Moğolca, Mançu-Tunguz dilleri, Korece, Japonca ve Ural dillerinden; Fince, Macarca, Samoyetçe yer almaktadır. Ek bulunduran dillerde ön ek ve son ek sistemi vardır. Türkçe, son ekli bir dildir.

c. Çekimli / Bükümlü Diller:

Çekimli diller, sözcük köklerine ek geldiği zaman köklerin değişikliğe uğradığı, kırıldığı dillerdir. Çekimli diller arasında Arapça ve Almanca gibi diller yer almaktadır (Hint-Avrupa ve Sami dilleri).

2) KÖKEN BAKIMINDAN DİLLER

Kaynak bakımından birbirine yakın, aynı kökten gelen diller, dil ailelerini oluşturur. Dilleri aynı aileden olan milletler arasında uzak veya yakın ırk akrabalığı olabileceği gibi sadece kültürel bağ ile bağlanmış olmak da söz konusu olabilir. Dillerin akrabalığı ses, şekil, söz dizimi, ortak kelime sayısı, tarihî ve coğrafi özellikler gibi birçok açıdan ortaklıkların sorgulanmasıyla tespit edilmektedir.

A- Hint-Avrupa Dilleri:

Avrupa Kolu:

- a- Cermen Dilleri: Almanca, İngilizce, İsveç, Danimarka Dili, Vizigotça
- b- İslav Dilleri: Rusça, Lehçe, Çekçe, Bulgarca, Hırvatça, Litvanya
- d- Roman Dilleri: Latince (ölü), Fransızca, İtalyanca, İspanyolca, Portekizce
- e- Diğer Avrupa dilleri: Yunanca, Arnavutça, Keltçe, İrlanda, İskoçya Dili, Galce, Bretonca

Asya Kolu:

Hintçe, Farsça, Hititçe(ölü), Ermenice

B- Ural-Altay Dilleri:

Ural Kolu:

Fince, Macarca, Ugorca, Samoyetçe

Altay Kolu:

Türkçe, Moğolca, Korece, Japonca, Mançu, Tunguzca

C- Sami (Hami-Sami) Dilleri: Arapça, İbranice, Akadca (ölü), Kuzey Afrika dilleri

D- Çin-Tibet Dilleri: Çince, Tibetçe, Vietnamca, Endonezya dilleri

E- Kafkas Dilleri: Çerkezce, Gürcüce, Abhaza dili, Çeçen dili

F- Bantu Dilleri: Orta ve Güney Afrika dilleri

Türkçe, Ural-Altay Dillerinin Altay Kolu'na bağlı, son ekli, eklemeli bir dildir.

KAYNAKÇA

Ağca, Hüseyin (2001), *Türk Dili*, Ankara.

Aksan, Doğan (1990), *Her Yönüyle Dil, Ana Çizgileriyle Dilbilim, C. 1*, Ankara.

Dilaçar, Agop (1964), *Türk Diline Genel Bir Bakış*, Ankara.

Gencan, Tahir Nejat (2001), *Dilbilgisi*, Ankara.

Parlatır, İsmail, Hatice Şahin (2011), *Türk Dili*, Bursa.

Parlatır, İsmail, Zeynep Korkmaz, Hamza Zülfikar, Ahmet Bican Ercilasun, Tuncer Gülensoy, Necat Birinci (2005), *Türk Dili ve Kompozisyon*, Bursa.

Tekin, Talat, Mehmet Ölmez (1999), *Türk Dilleri – Giriş*, İstanbul.